

บทที่ 4 ผลการวิจัย

1. สถานการณ์ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

จำนวนเหตุการณ์ก่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในระยะเวลา 5 ปี (2545 – 2549) ในพื้นที่ 9 อำเภอ เมื่อจำแนกเป็นรายจังหวัดพบว่า จังหวัดยะลามีจำนวนเหตุการณ์เกิดขึ้นสูงสุด รวมจำนวน 751 ครั้ง รองลงมาคือจังหวัดปัตตานี 621 ครั้ง และจังหวัดนราธิวาส 560 ครั้ง แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจคือ เหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดนราธิวาสลดลงตั้งปี 2548 – 2549 ในขณะที่เมื่อจำแนกเป็นรายอำเภอพบว่า อำเภอเมืองยะลา มีเหตุการณ์เกิดขึ้นสูงที่สุดถึงจำนวน 400 ครั้งในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา รองลงมาคืออำเภอระแงะที่เกิดเหตุรวม 279 ครั้งและอำเภอรามัน 272 ครั้ง ตามตารางที่ 4 , 5 และแผนภูมิที่ 4 ,5 ,6,7

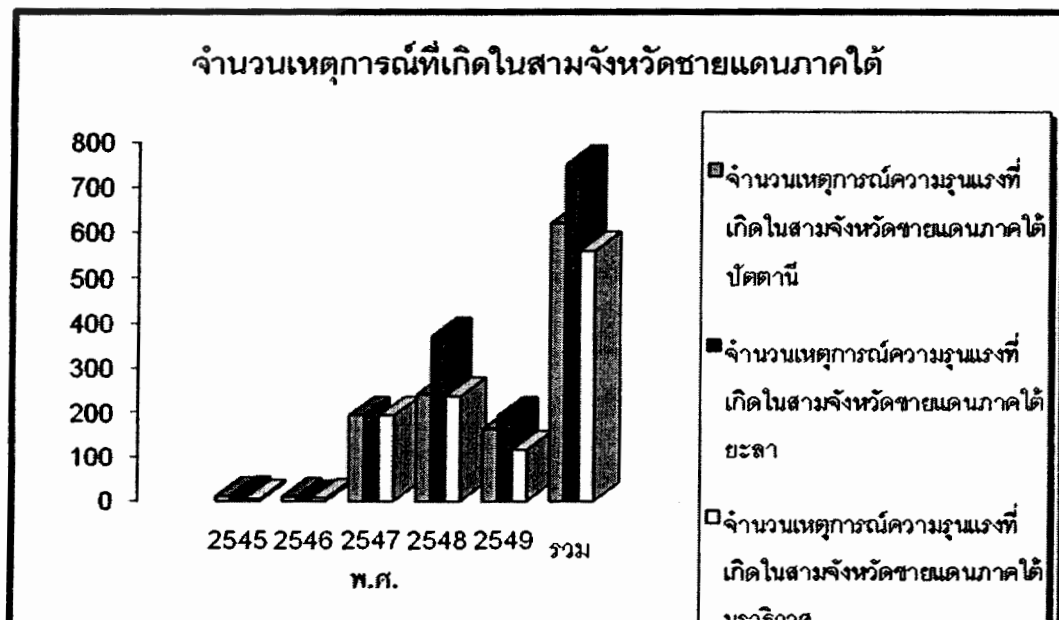
ตารางที่ 4

จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ.	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
2545	11	13	5
2546	10	4	7
2547	195	168	194
2548	242	372	238
2549	163	194	116
รวม	621	751	560

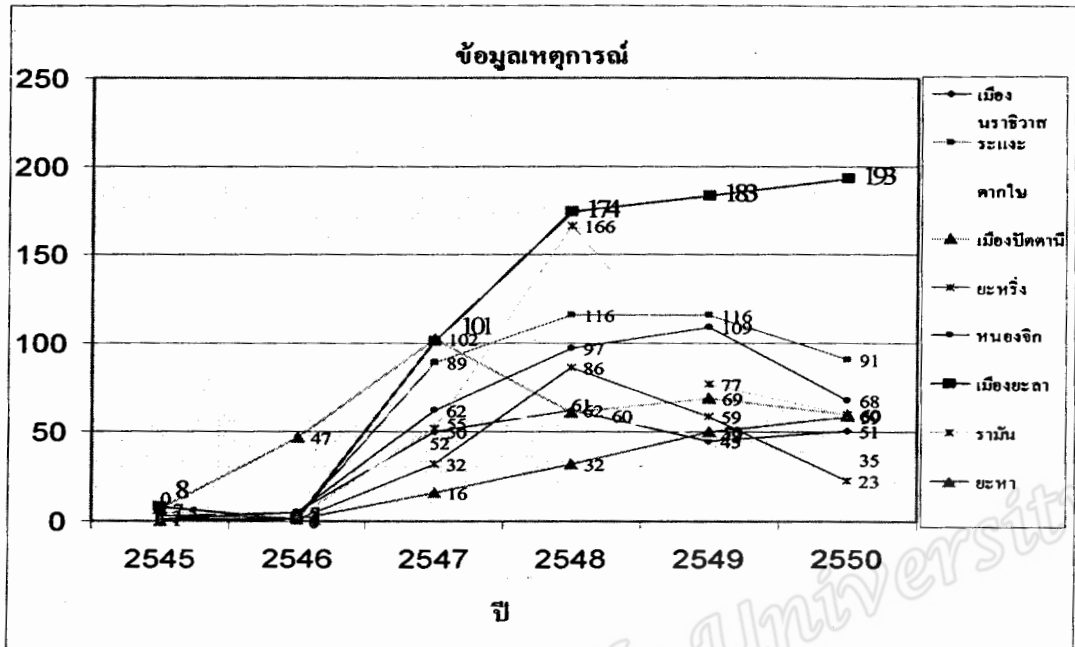
รูปที่ 4

แผนภูมิเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 9 อำเภอที่ทำการศึกษา



รูปที่ 5

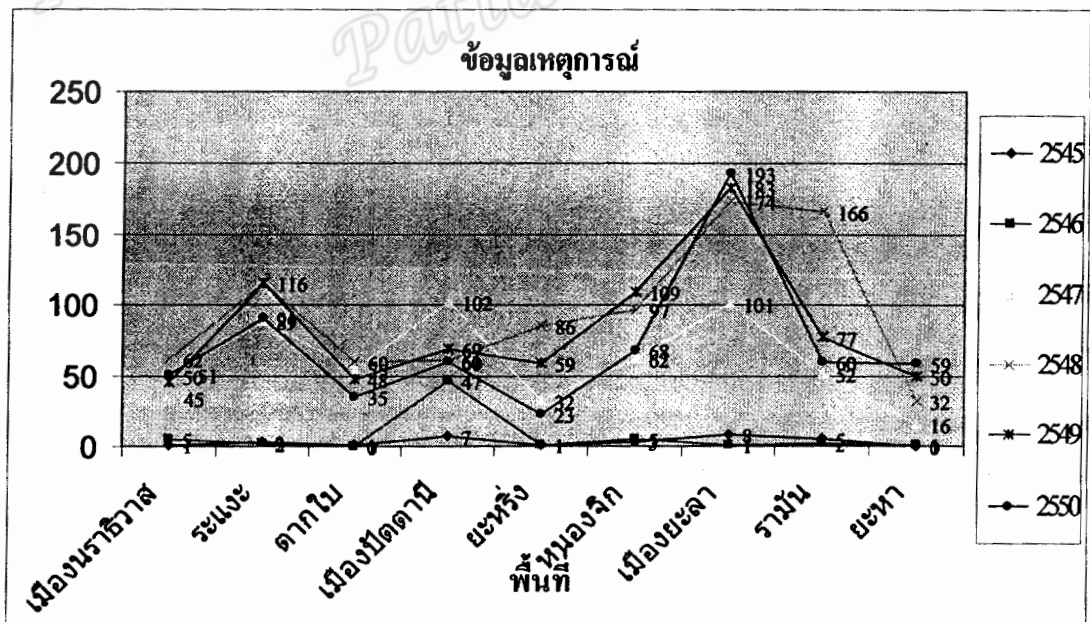
แผนภูมิเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจำแนกเป็นรายปีในพื้นที่ 9 อำเภอที่ทำการศึกษ



หมายเหตุ ข้อมูลปี 2550 เป็นอมูลเพียง 5 เดือน (มกราคม - มิถุนายน 2550)

รูปที่ 6

แผนภูมิเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจำแนกเป็นรายอำเภอในพื้นที่ 9 อำเภอที่ทำการศึกษ



หมายเหตุ ข้อมูลปี 2550 มีข้อมูลเพียง 5 เดือน (มกราคม - มิถุนายน 2550)

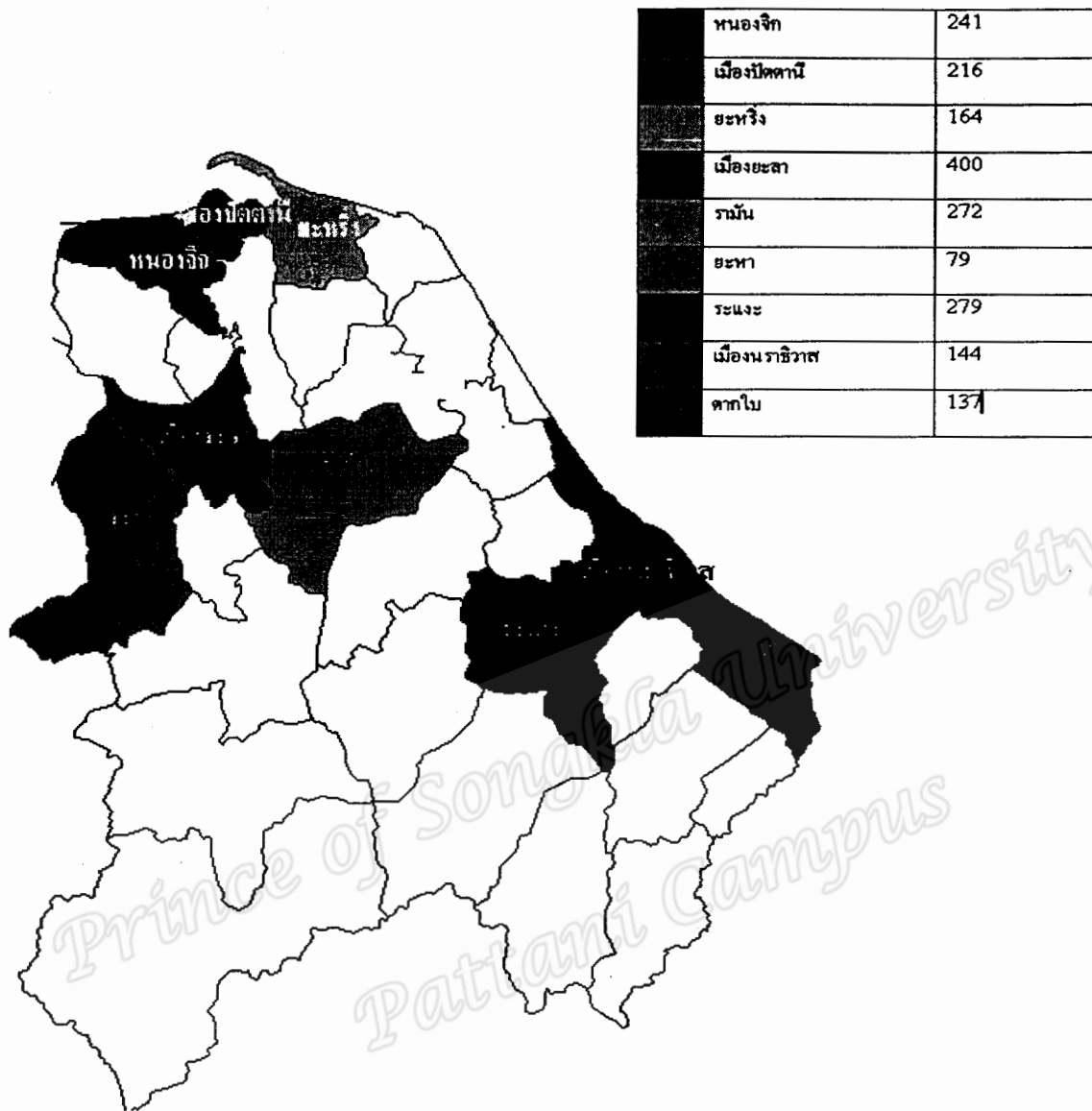
ตารางที่ 5
จำนวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จังหวัด/อำเภอ	จำนวนเหตุการณ์/พ.ศ.					
	2545	2546	2547	2548	2549	รวม
นราธิวาส						
เมือง	1	5	50	62	26	144
ตากใบ	1	0	55	60	21	137
ระแงะ	3	2	89	116	69	279
รวม	5	7	194	238	116	560
ปัตตานี						
เมือง	7	4	102	60	43	216
หนองจิก	3	5	62	97	74	241
ยะหริ่ง	1	1	31	85	46	164
รวม	11	10	195	242	163	621
ยะลา						
เมือง	8	1	101	174	116	400
ยะหา	0	1	16	32	30	79
รามัน	5	2	51	166	48	272
รวม	13	4	168	372	194	751

ที่มา ศูนย์ประสานงานวิชาการให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุความไม่สงบจังหวัดชายแดนใต้
(ศวชต.), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, มิถุนายน 2550

รูปที่ 7

แผนที่แสดงพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษ และจำนวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น



2. โครงสร้างประชากรจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา

จากการสำรวจโครงสร้างทางประชากรไทยพุทธ ไทยมุสลิม และปัญหาความเดือดร้อนของประชากร จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี 2546 พบว่าอำเภอเมืองยะลา มีจำนวนประชากรไทยพุทธในสัดส่วนที่สูงที่สุดใน 9 อำเภอที่ทำการศึกษ คิดเป็นร้อยละ 44.71 ในขณะที่อำเภอรามันมีจำนวนประชากรไทยมุสลิมในสัดส่วนที่สูงที่สุดใน 9 อำเภอที่ทำการศึกษ คิดเป็นร้อยละ 95.48 ตามตารางที่ 6

ตารางที่ 6

ประชากรไทยพุทธ และไทยมุสลิม ในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส และยะลา ปี 2546

อำเภอและ จังหวัด	ประชากรไทยพุทธ		ประชากรไทยมุสลิม		รวม(คน)
	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อย ละ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ	
อำเภอเมือง นราธิวาส	27,765	26	78,858	74	106,623
อำเภอตากใบ นราธิวาส	15,136	24	47,590	76	62,726
อำเภอระแงะ นราธิวาส	9,668	11.86	71,831	88.14	81,499
อำเภอเมือง ปัตตานี	38,389	33.15	77,431	66.85	115,820
อำเภอหนองจิก ปัตตานี	8,946	12.25	64,104	87.75	73,050
อำเภอยะหริ่ง ปัตตานี	3,794	4.93	73,159	95.07	76,953
อำเภอเมือง ยะลา	72,042	44.71	89,085	55.29	161,127
อำเภอยะหา ยะลา	3,055	6.71	42,494	93.29	45,549
อำเภอรามัน ยะลา	3,481	4.52	73,534	95.48	77,015

ที่มา การสำรวจโครงสร้างทางประชากรไทยพุทธ ไทยมุสลิม และปัญหาความเดือดร้อนของประชากร
จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ของสำนักงานสถิติแห่งชาติเมื่อปี 2546

3. ข้อมูลการย้ายเข้าย้ายออกตามทะเบียนราษฎร

ข้อมูลการย้ายเข้า ย้ายออกในพื้นที่ 9 อำเภอ ตั้งแต่ปี 2547-2549 และเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2550 พบว่าอำเภอที่มีจำนวนการย้ายออกตามทะเบียนราษฎรสูงที่สุดคือ อำเภอเมืองยะลาเป็นจำนวน 15,089 คน รองลงมาคืออำเภอเมืองปัตตานี จำนวน 14,557 คน และอำเภอเมืองนราธิวาส จำนวน 10,938 คน ตามลำดับ ตามตารางที่ 7 แผนภูมิรูปที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7

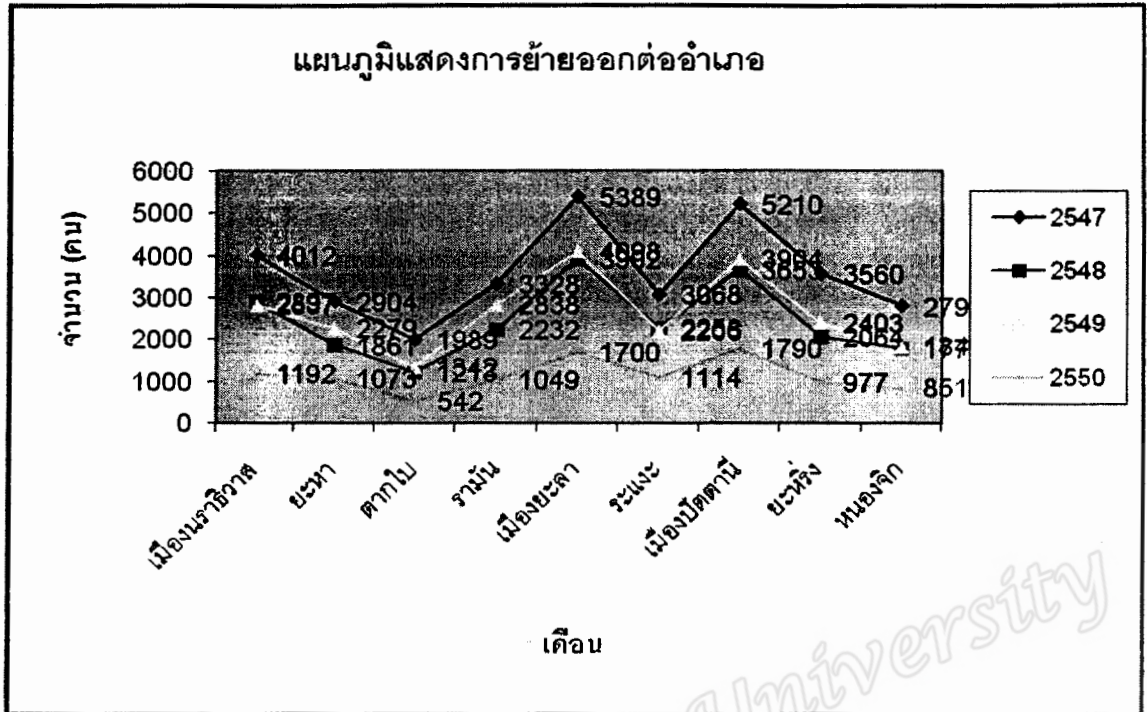
ข้อมูลการย้ายเข้า ย้ายออกตามทะเบียนราษฎรในพื้นที่ 9 อำเภอ ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูลการย้ายถิ่น จำแนกเป็นรายปี : อำเภอ						
		2547	2548	2549	2550 (มค.- พค.)	รวม
เมืองนราธิวาส	ย้ายเข้า	5023	3839	4278	1717	14857
	ย้ายออก	4012	2897	2837	1192	10938
ตากใบ	ย้ายเข้า	2584	1768	1994	731	7077
	ย้ายออก	1989	1213	1342	542	5086
ระแงะ	ย้ายเข้า	3727	2987	2677	1390	10781
	ย้ายออก	3068	2258	2206	1114	8646
เมืองปัตตานี	ย้ายเข้า	5877	4925	5102	2123	18027
	ย้ายออก	5210	3653	3904	1790	14557
หนองจิก	ย้ายเข้า	3105	2228	2211	918	8462
	ย้ายออก	2791	1778	1840	851	7260
ยะหริ่ง	ย้ายเข้า	2738	1890	1982	888	7498
	ย้ายออก	3560	2064	2403	977	9004
เมืองยะลา	ย้ายเข้า	6502	2228	4663	1864	15257
	ย้ายออก	5389	3902	4098	1700	15089
ยะหา	ย้ายเข้า	3243	2058	2181	949	8431
	ย้ายออก	2904	1861	2279	1073	8117
รามัน	ย้ายเข้า	4222	3164	3608	1386	12380
	ย้ายออก	3328	2232	2838	1049	9447

ที่มา สำนักงานบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง กรกฎาคม 2550

รูปที่ 8

แผนภูมิแสดงการย้ายออกตามทะเบียนราษฎรจำแนกรายอำเภอ

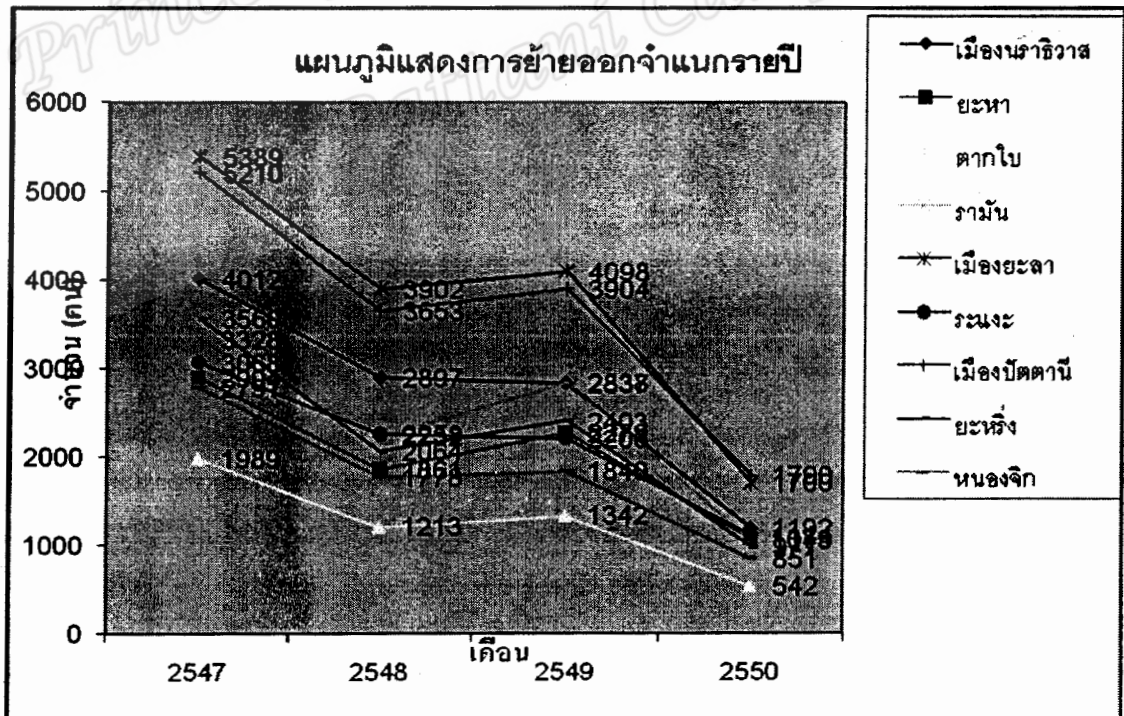


หมายเหตุ ข้อมูลการย้ายออกของประชากรปี 2550 รวม 5 เดือน (มค. - พค.)

ที่มา สำนักงานบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง กรกฎาคม 2550

รูปที่ 9

แผนภูมิแสดงการย้ายออกตามทะเบียนราษฎรจำแนกรายปี



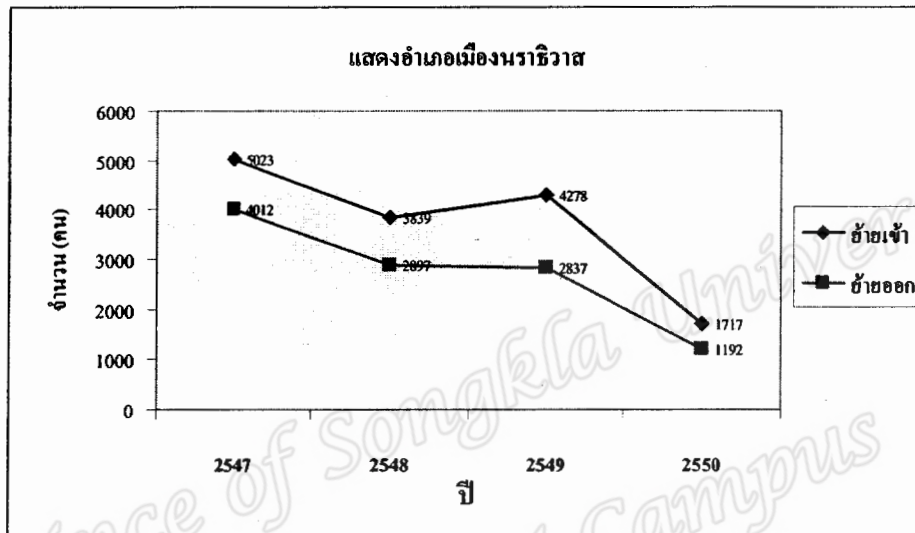
หมายเหตุ ข้อมูลการย้ายออกของประชากรปี 2550 รวม 5 เดือน (มค. - พค.)

ที่มา สำนักงานบริหารงานทะเบียน กรมการปกครอง กรกฎาคม 2550

เมื่อพิจารณาข้อมูลเปรียบเทียบการย้ายเข้า ย้ายออก ตามทะเบียนราษฎร จำแนกเป็นรายอำเภอ ตั้งแต่ปี 2547 ถึงเดือนพฤษภาคม 2550 (มกราคม – พฤษภาคม) จะพบว่าจำนวนการย้ายเข้า และการย้ายออกตามใบแจ้งย้ายใน อำเภอที่ทำการศึกษามีจำนวนมีไม่แตกต่างกันมากนัก และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ยืนยันได้ว่า ไม่มีการอพยพ การย้ายออกของราษฎรในพื้นที่อำเภอที่ทำการศึกษาเป็นจำนวนมากที่ผิดปกติแต่อย่างใด ตามแผนภูมिरูปที่ 9 ถึง 14 และแผนภูมिरูปที่ 16 , 17 ยกเว้นอำเภอเมืองยะลาที่มีจำนวนการย้ายเข้าในปี 2547 สูงถึง 6,502 คน และลดลงเหลือ 2,228 คนในปี 2548 ในขณะที่ย้ายออก 5,389 คน ในปี 2547 และ 3,902 คน ในปี 2548 ตามแผนภูมिरูปที่ 15

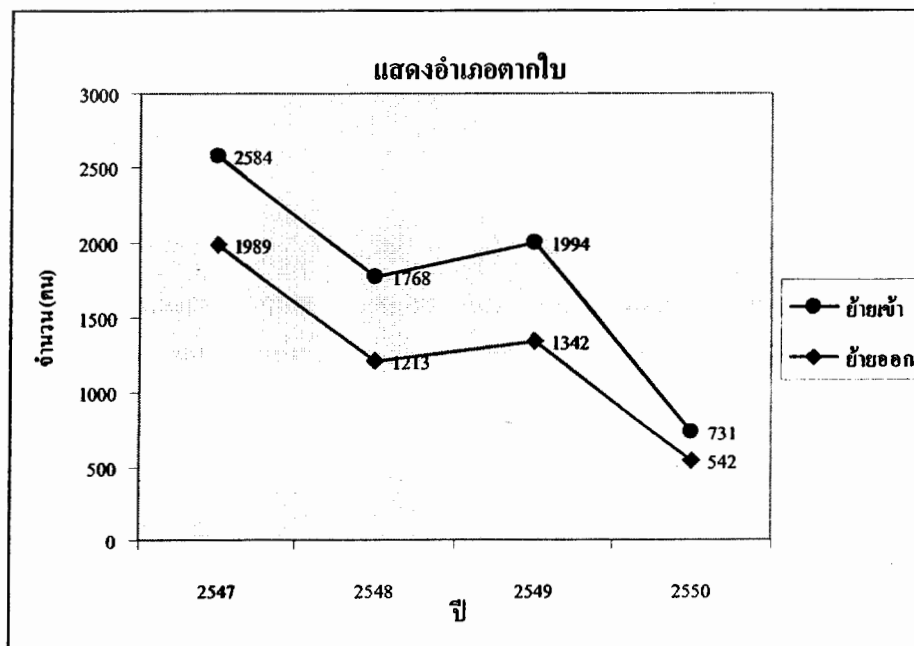
รูปที่ 10

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอเมืองนราธิวาส



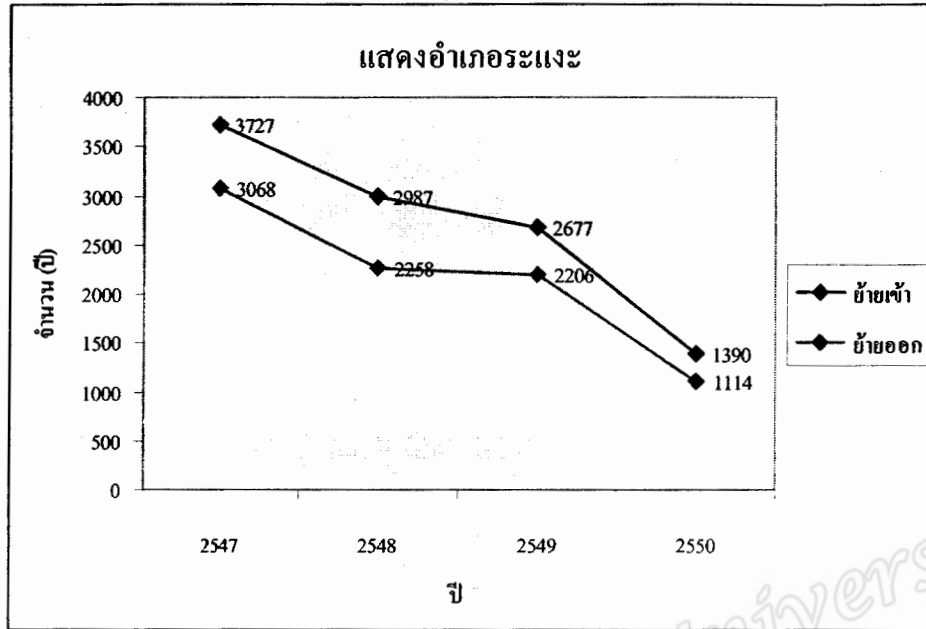
รูปที่ 11

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอดากไพบ



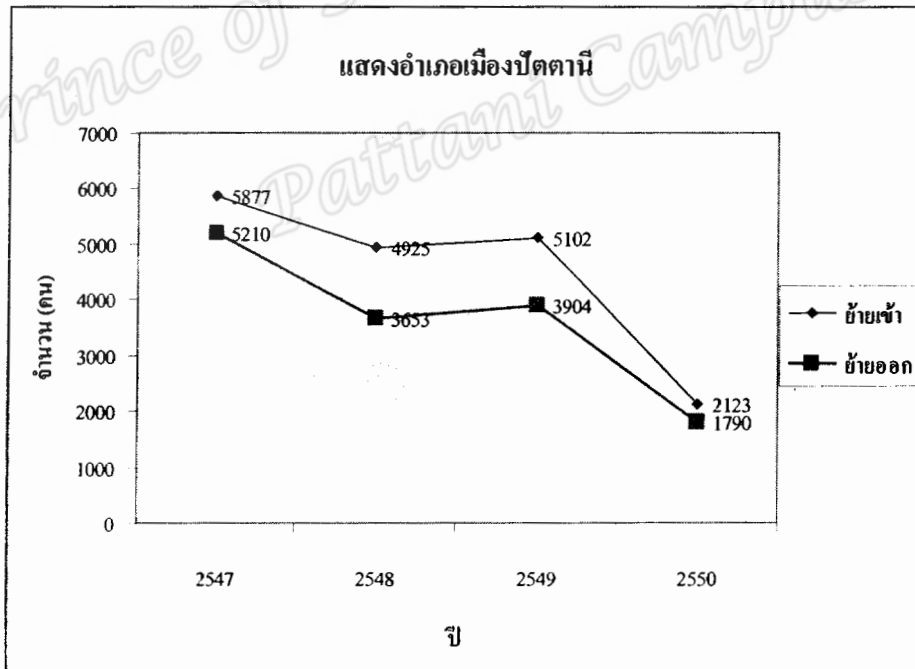
รูปที่ 12

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอระแงะ



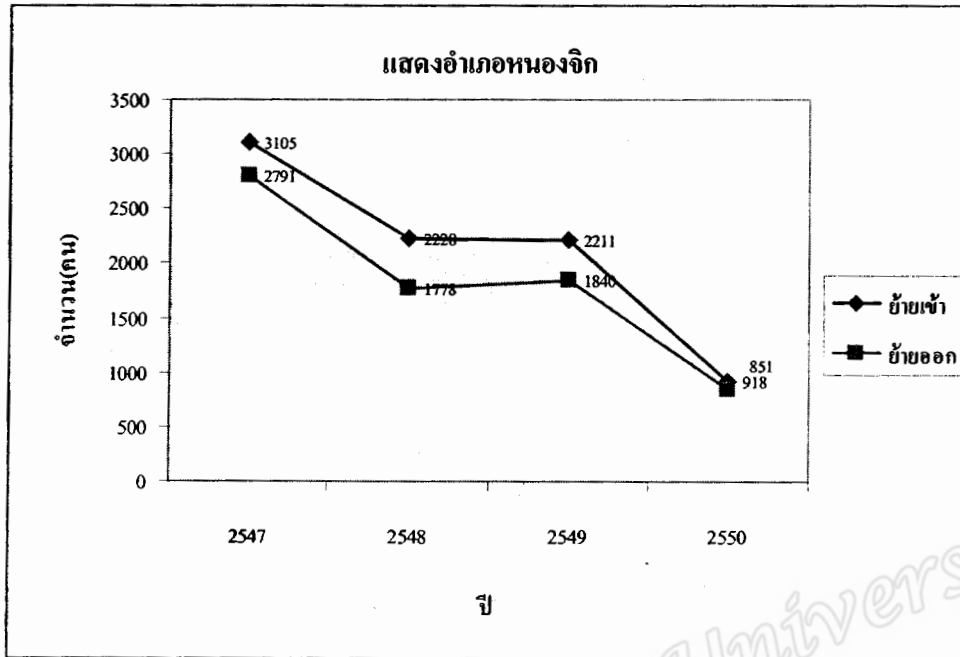
รูปที่ 13

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอเมืองปัตตานี



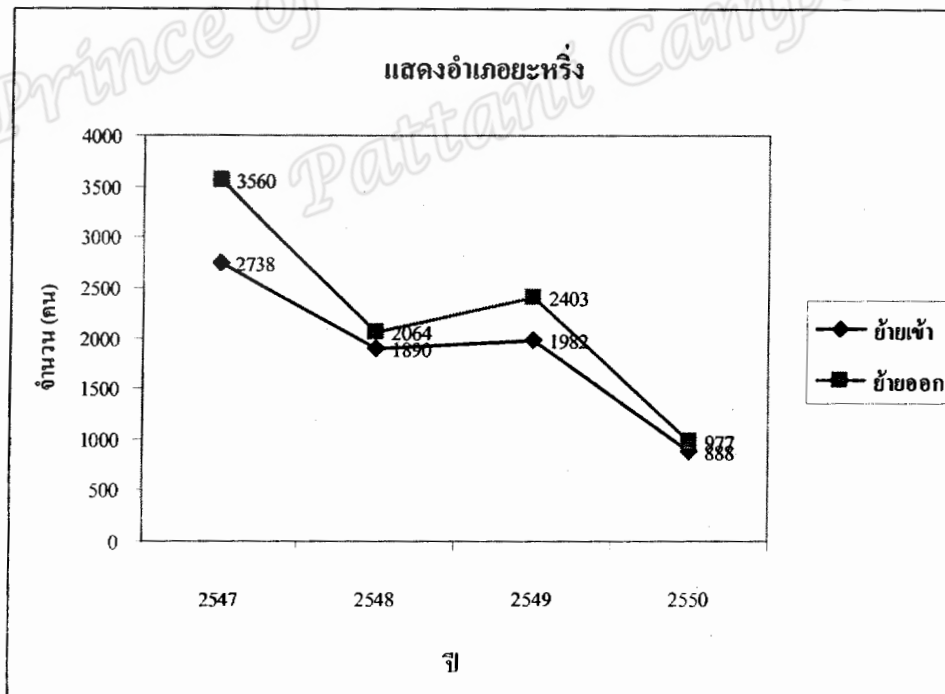
รูปที่ 14

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอหนองจิก



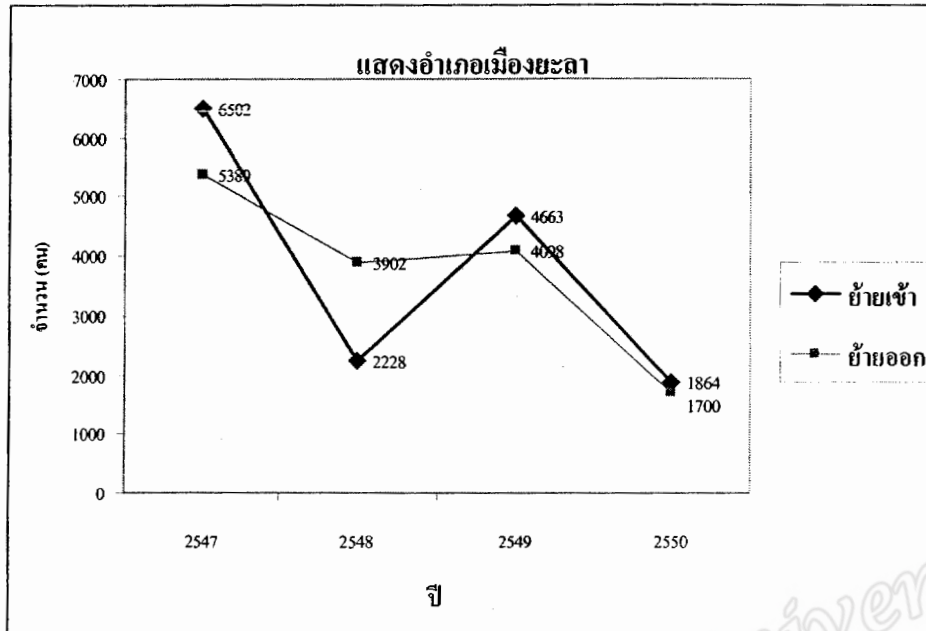
รูปที่ 15

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอยะหริ่ง



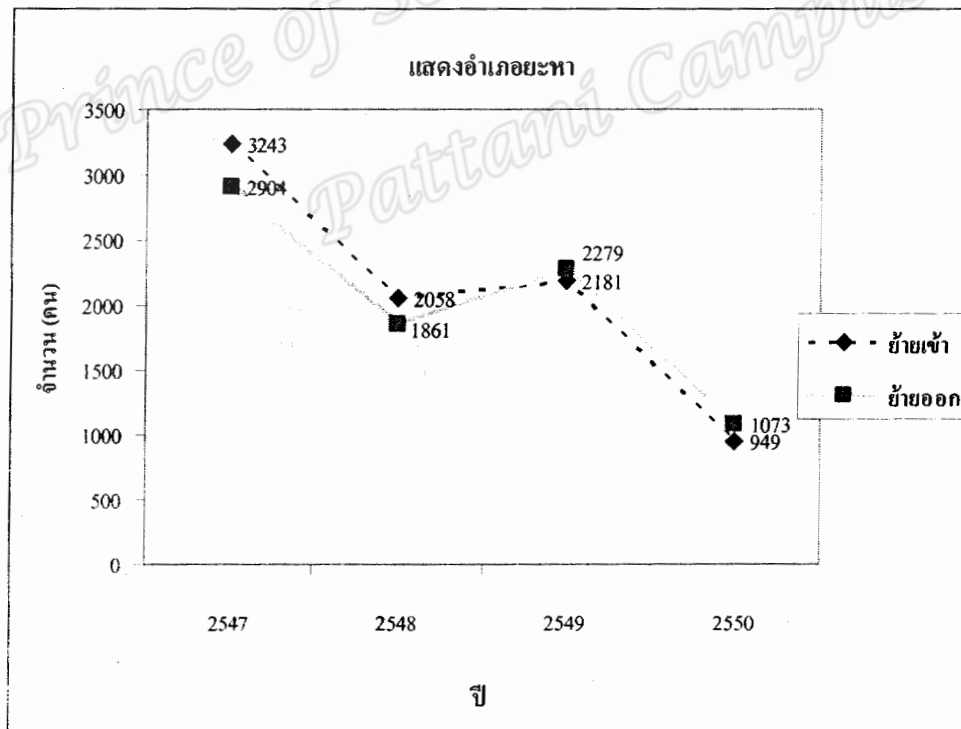
รูปที่ 16

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอเมืองยะลา



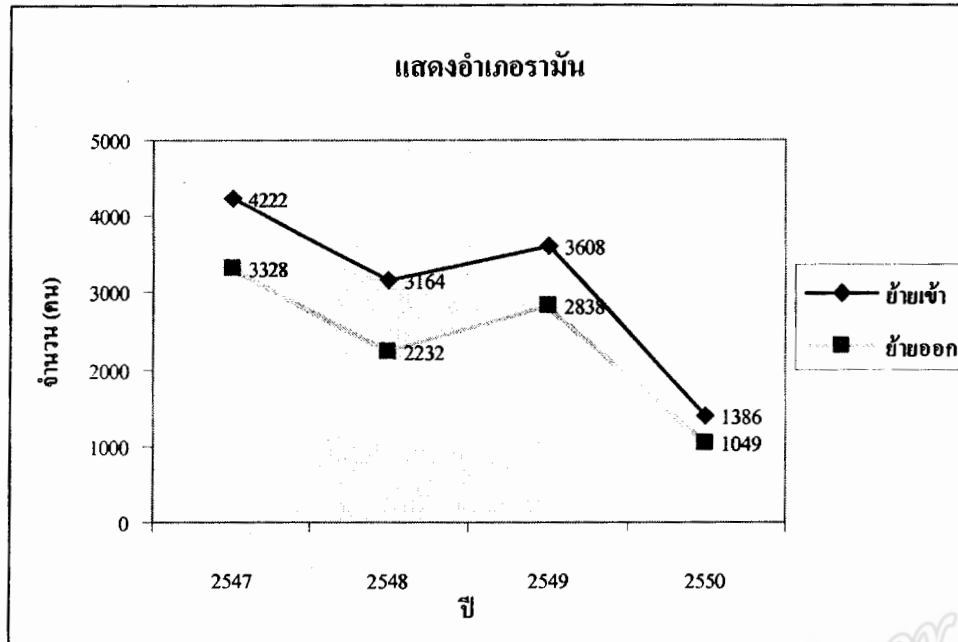
รูปที่ 17

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอยะหา



รูปที่ 18

แผนภูมิแสดงการย้ายเข้า ย้ายออกจำแนกรายปี ของอำเภอรามัน



4. ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน กรณีตัวอย่างในพื้นที่จังหวัดปัตตานี

จากการรวบรวมข้อมูลการซื้อขายที่ดินระหว่างชาวไทยพุทธ กับชาวไทยมุสลิมในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ระหว่างปีงบประมาณ 2547 – 2550 (เดือนตุลาคม 2547 - มีนาคม 2550) พบข้อมูลที่น่าสนใจว่า ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 – ปีงบประมาณ 2550 (มกราคม – มีนาคม 2550) การซื้อขายที่ดินในจังหวัดกลับปรากฏว่าที่ดินที่ชาวไทยมุสลิมขายให้ชาวไทยพุทธมีจำนวนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 56 ในปีงบประมาณ 2547 และ 2548 ร้อยละ 64 ในปีงบประมาณ 2549 และร้อยละ 57 ในปีงบประมาณ 2550 (ตุลาคม 2549 – มีนาคม 2550) รองลงมาคือชาวไทยพุทธ ขายให้ชาวไทยพุทธ ชาวไทยพุทธขายให้ชาวไทยมุสลิม รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 8 – ตารางที่ 11

ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน จำแนกตามศาสนาของผู้ซื้อ และผู้ขายข้างต้น ซึ่งร้อยละของผู้ขายที่เป็นชาวไทยมุสลิม ขายให้กับผู้ซื้อที่เป็นชาวไทยพุทธในจำนวนที่สูงที่สุดต่อเนื่องกันมารวม 4 ปี ท่ามกลางสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ ไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันจากการขายที่ดินว่า ได้มีชาวไทยพุทธขายที่ดินกันจำนวนมาก ซึ่งอาจเชื่อมโยงไปยังการอพยพย้ายถิ่นจำนวน แต่กลับมีข้อมูลที่ยืนยันในทางตรงข้ามที่ว่าผู้ซื้อชาวไทยพุทธยังมีความต้องการ และมีความสามารถในการซื้อที่ดินจากชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ในจำนวนที่สูงที่สุดมาอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 8

ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน จำแนกตามศาสนาของผู้ซื้อ - ผู้ขาย

ประจำปีงบประมาณ 2547

ข้อมูล	จำนวนราย	คิดเป็นร้อยละ
พุทธชาย ให้พุทธ	954	24
พุทธชาย ให้มุสลิม	387	10
มุสลิมชาย ให้พุทธ	2,225	56
มุสลิมชาย ให้มุสลิม	409	10
ยอดรวม	3,975	100

ที่มา สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 9

ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน จำแนกตามศาสนาของผู้ซื้อ - ผู้ขาย

ประจำปีงบประมาณ 2548

ข้อมูล	จำนวนราย	จำนวนราย
พุทธชาย ให้พุทธ	700	24
พุทธชาย ให้มุสลิม	339	12
มุสลิมชาย ให้พุทธ	1,635	56
มุสลิมชาย ให้มุสลิม	245	8
ยอดรวม	2,919	100

ที่มา สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 10

ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน จำแนกตามศาสนาของผู้ซื้อ - ผู้ขาย

ประจำปีงบประมาณ 2549

ข้อมูล	จำนวนราย	จำนวนราย
พุทธขาย ให้พุทธ	429	18
พุทธขาย ให้มุสลิม	249	11
มุสลิมขาย ให้พุทธ	1,485	64
มุสลิมขาย ให้มุสลิม	150	7
ยอดรวม	2,333	100

ที่มา สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี

ตารางที่ 11

ข้อมูลการซื้อขายที่ดิน ประจำปีงบประมาณ 2550

(1 ต.ค.2549 – 30 มี.ค. 2550)

ข้อมูล	จำนวนราย	จำนวนราย
พุทธขาย ให้พุทธ	413	31
พุทธขาย ให้มุสลิม	114	9
มุสลิมขาย ให้พุทธ	733	57
มุสลิมขาย ให้มุสลิม	39	3
ยอดรวม	1,278	100

ที่มา สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี

4. ผลการสำรวจข้อมูลการย้ายถิ่นและการประเมินสถานการณ์ในพื้นที่

4.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา รวม 160 ตัวอย่าง จาก 27 ตำบล ใน 9 อำเภอ จำแนกเป็นกำนัน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ผู้ใหญ่บ้าน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 ไม่ระบุ 1 คน จำแนกเป็นชาย 152 คน คิดเป็นร้อยละ 95 เป็นหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1 ไม่ตอบ 3 คน นับถือศาสนาอิสลาม 122 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 นับถือศาสนาพุทธ 35 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ไม่ระบุ 3 คน ด้านการศึกษา จบประถมศึกษา 59 คน คิดเป็นร้อยละ 36.9 รองลงมาคือจบมัธยมศึกษาตอนปลาย 48 คน คิดเป็นร้อยละ 30 การศึกษาศาสนาอิสลามจบระดับอิมติดาอียะห์ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 46 และส่วนใหญ่มีอาชีพหลักจากการทำนารวม 38 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 รองลงมาคือทำสวนยางพารา 33 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 ตามตารางที่ 8 – 13

ตารางที่ 12 แสดงตำแหน่ง/สถานภาพทางสังคมของผู้ให้ข้อมูล

จำแนกตามตำแหน่ง	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	1	.6
กำนัน	14	8.8
ผู้ใหญ่บ้าน	106	66.3
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	39	24.4
รวม	160	100.0

ตารางที่ 13 จำแนกตามเพศ

จำแนกตามเพศ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	3	1.9
ชาย	152	95.0
หญิง	5	3.1
รวม	160	100.0

ตารางที่ 14 จำแนกตามศาสนา

จำแนกตามศาสนา	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	3	1.9
พุทธ	35	21.9
อิสลาม	122	76.3
รวม	160	100.0

ตารางที่ 15 การศึกษา สายสามัญ

การศึกษาสามัญ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	3	1.9
ประถมศึกษา	59	36.9
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า	42	26.3
ระดับมัธยมศึกษาตอน ปลายหรือเทียบเท่า	48	30.0
อนุปริญญา/ปวส.	5	3.1
ปริญญาตรีและสูงกว่า ปริญญาตรีขึ้นไป	2	1.3
อื่น ๆ	1	.6
รวม	160	100.0

ตารางที่ 16 การศึกษาสายศาสนา

การศึกษาศาสนา	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	42	34.4
ระดับอิมติคาลัยะห์	56	46
ระดับมุดาวัดซิติเตฮฺ	11	9
ระดับฆานาวี	2	1.6
สูงกว่าระดับฆานาวี	2	1.6
อื่น ๆ	9	7.4
รวม	122	100.0

ตารางที่ 17 รายได้หลัก

อาชีพ	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	15	9.4
ขางพารา	33	20.6
สวนผลไม้	4	2.5
ทำนา	38	23.8
ประมง	6	3.8
ขางพารา,สวนผลไม้	18	11.3
ขางพารา,ทำนา	8	5.0
ขางพารา,สวนผลไม้,ทำนา	18	11.3
ขางพารา,สวนผลไม้,ประมง	1	.6
สวนผลไม้,ทำนา	2	1.3
สวนผลไม้,ประมง	3	1.9
ขางพารา,ทำนา,อื่น ๆ	4	2.5
อื่น ๆ	10	6.3
รวม	160	100.0

4.2 การอพยพย้ายถิ่นระหว่างปี 2547 – กรกฎาคม 2550

ข้อมูลการอพยพย้ายออกเพราะเหตุการณืความไม่สงบในพื้นที่ ที่ได้จากการสัมภาษณ์กำนันผู้ใหญ่บ้านจาก 160 หมู่บ้าน 27 ตำบล ใน 9 อำเภอที่ทำการศึกษา เป็นประชากรไทยพุทธ 319 คน และจากการศึกษาพบว่าทั้งประชากรไทยพุทธและไทยมุสลิมต่างก็ไม่คิดจะอพยพย้ายออกจากพื้นที่ ต่อไปถ้าเหตุการณืรุนแรงขึ้นก็ไม่ย้าย ที่ไม่ย้ายออกเพราะตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่มานาน ทำการเกษตรเป็นหลัก ย้ายออกไปแล้วไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน ไปทำอาชีพอะไร

ข้อมูลการอพยพย้ายถิ่นจำแนกเป็นจังหวัดได้ดังนี้

4.2.1 จังหวัดนครราชสีมา

ใน 3 อำเภอ 9 ตำบลที่ทำการศึกษามีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 160 คน สาเหตุย้ายออกเพราะปัญหาความไม่ปลอดภัย สาเหตุที่ไม่ย้ายออกเพราะอยู่มานาน ย้ายออกก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน ทำอาชีพอะไร เพราะอาชีพหลักคือการเกษตร และมีเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลว่า ข่าวการอพยพย้ายถิ่นของชาวบ้านจำนวนมาก เป็นข่าวลือ ทำให้เกิดความระแวงกันไปหมด เช่น กรณีบ้านไทย เป็นชุมชนพุทธในตำบลต้นหยงมัส อยู่ท่ามกลางชุมชนมุสลิม ไม่มีการย้ายออกเลย และยังมีกรไปมา หาสุกับพี่น้องมุสลิม

ข้อมูลการอพยพย้ายออกจำแนกรายอำเภอได้ดังนี้

อำเภอเมืองนราธิวาส ในพื้นที่ตำบลโคกเคียน ตำบลกะลุวอ ตำบลบางปอ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่ามี การอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 61 คนคือ ที่บ้านโคกป่าคา หมู่ที่ 9 ตำบลโคกเคียนย้ายไปอยู่กรุงเทพ โดยการประกาศขายบ้าน จำนวน 1 คน เพื่อไปรักษาตัวและหนีปัญหาเรื่องความไม่สงบ บ้านกำแพง หมู่ที่ 2 ตำบลกะลุวอ ย้ายไปศึกษาต่อที่ภูเก็ต กรุงเทพ สงขลา ปัตตานี ข้าราชการย้ายตามสามี ย้ายไปรับราชการต่างจังหวัด พ่อแม่ตามไปอยู่กับลูก ที่ต่างจังหวัดประมาณ 60 คน

อำเภอ ระแงะ ทำการศึกษาในพื้นที่ตำบลตันหยงมัส ตำบลตันหยงลิมอ ตำบลเฉลิม พบว่ามี การอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 91 คนดังนี้ บ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 5 ตำบลตันหยงลิมอ ย้ายออก 2 คน ไปค้าขายอยู่ที่ อำเภอหาดใหญ่ บ้านตลาดตันหยงมัส หมู่ที่ 7 ตำบลตันหยงมัส ย้ายออกรวม 85 คน ไปค้าขาย ไปประกอบการร้านอาหารที่ อำเภอหาดใหญ่ และที่กรุงเทพ เพราะความไม่สงบในพื้นที่ การดำรงชีวิตในปัจจุบันไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและครอบครัว เสี่ยงต่อการเสียชีวิตอย่างสูง บ้านสะโล หมู่ที่ 6 ตำบลเฉลิม ย้ายออก 4 คน ไปอยู่กับลูกใน อำเภอเมืองนราธิวาส

อำเภอตากใบ ในพื้นที่ตำบลเกาะสะท้อน ตำบลพร่อน และตำบลบางขุนทอง มีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 8 ราย บ้านเกาะสะท้อน หมู่ที่ 2 ตำบลเกาะสะท้อน จำนวน 2 คน ไปทำสวนที่ อำเภอหาดใหญ่ บ้านโคกไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลพร่อน ย้ายออก 2 คน ไปสงขลา กรุงเทพ บ้านโคกมะม่วง หมู่ที่ 4 ตำบลพร่อน ย้ายออก 4 คน ทำอาชีพรับจ้างที่ กรุงเทพ นอกจากนี้ยังพบว่ามีการกลับเข้ามาจากกรุงเทพเพื่อมาดูแลพ่อแม่ 1 คน ย้ายเข้าเนื่องจากการแต่งงาน 1 คน ย้ายจาก อำเภอจะแนะมารับจ้าง เป็นคนไทยพุทธแต่ไม่ได้ย้ายสำเนาทะเบียนบ้าน รวมทั้งพ่อค้า แม่ค้าที่ตลาดชายแดนทั้งพุทธ และมุสลิมที่เป็นคนต่างถิ่นจาก จังหวัดสงขลา ตรัง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ย้ายออกไปประมาณ 7 – 8 ราย เพราะคนมาเลเซียไม่เข้ามาซื้อของเลย รายได้ลดลงมาก

4.2.2 จังหวัดปัตตานี

ใน 3 อำเภอ 9 ตำบลที่ทำการศึกษามีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 57 คน ส่วนใหญ่ย้ายจากตำบลตาเกาะ อำเภอยะหริ่ง โดยย้ายอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง จังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพ สาเหตุย้ายออกเพราะปัญหาความไม่ปลอดภัย และมีการย้ายกลับมาอยู่ในตำบลตาเกาะ 1 คน เพราะเป็นห่วงมารดา ค่อไปถ้าเหตุการณ์รุนแรงก็ไม่ย้าย ชาวบ้านจริงๆไม่คิดจะย้าย

อำเภอเมืองปัตตานี ในพื้นที่ตำบลปะกาฮารัง ตำบลกะมิยอ และตำบลรูสะมิแล พื้นที่ตำบลรูสะมิแล การย้ายเข้า-ย้ายออกไม่สามารถระบุตัวเลขได้เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ข้าราชการ และคนทำงานที่เข้ามาเช่าบ้านในพื้นที่ สำหรับคนไทยพุทธในตำบลปะกาฮารังซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเหตุการณ์บ่อยครั้ง ยังอาศัยอยู่กันเป็นหย่อมๆ ในหมู่บ้านไม่ได้ย้ายไปไหน เพราะไม่ได้แบ่งแยกพุทธ มุสลิม ถ้าแบ่งแยกกัน คนไทยพุทธที่มีอยู่ไม่กี่คนคงอยู่ไม่ได้

อำเภอยะหริ่ง ในพื้นที่ตำบลตะโละ ตำบลตาเกาะ และตำบลตะโละ ในพื้นที่ตำบลตาเกาะมีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 42 คน จากบ้านตาเกาะ หมู่ที่ 2 ย้ายออกประมาณ 20 คน บ้านฝาง หมู่ที่ 3 ย้ายออก 2 คน ไปอยู่ในตัวเมืองปัตตานี เพราะความไม่สงบการฆ่ารายวัน บ้านกุหมัง หมู่ที่ 4 ย้ายออก 20 คน ไป อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ไป อำเภอเมืองปัตตานี และ อำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะความไม่ปลอดภัย มีการย้ายเข้ามาตำบลตาเกาะ 1 คน เพราะเป็นห่วงมารดา

อำเภอหนองจิก ในพื้นที่ตำบลตุง ตำบลคอนรัก ตำบลบ่อทอง มีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 15 คน จากบ้านท่าด่าน หมู่ที่ 2 ตำบลคอนรัก 15 คน เป็นการเข้าไปอยู่ในตัวเมืองปัตตานี 10 คน กรุงเทพฯ 1 คน ตรัง 4 คน เพื่อไปค้าขาย และกลัวเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่บ้านบ่อทอง หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อทอง มีการข่มขู่จะเผาบ้าน หากไม่ย้ายออกไป ที่บ้านโคกกอ หมู่ที่ 8 ตำบลบ่อทอง ในหมู่บ้านจะไม่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ แต่ชาวบ้านที่รับจ้างไปทำงานข้างนอกจะถูกลอบทำร้ายมาแล้ว รวม 8 คน เสียชีวิต 3 คน บาดเจ็บ 5 คน ชาวบ้านไม่กล้าออกไปทำงาน มีผลกระทบในเรื่องรายได้อย่างมาก รวมทั้งมีผลกระทบด้านการค้าขาย เพราะไม่มีคนสัญจรไปมา และจะไม่กล้าแวะทานอาหารริมทางเพราะกลัวจะถูกทำร้าย

4.2.3 จังหวัดยะลา

ใน 3 อำเภอ 9 ตำบลที่ทำการศึกษา มีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 102 คน สาเหตุย้ายออกเพราะปัญหาความไม่ปลอดภัย ไปหางานทำที่อื่น สำหรับเหตุผลที่ชาวบ้านไม่อพยพย้ายออกเพราะไม่รู้จะไปไหน ถิ่นฐานก็อยู่ที่นี้ ไม่มีที่จะไป บ้านก็ไม่มี อาชีพก็ไม่มี

อำเภอเมืองยะลา ในพื้นที่ตำบลยูโย ตำบลลำพะยา ตำบลยะลา มีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 9 คน จากบ้านยูโย หมู่ที่ 1 ตำบลยูโย 1 คน บ้านคลองทรายโน หมู่ที่ 5 ตำบลยูโย ย้ายออก 4 คน ไปค้าขาย และตามบุตรที่ไปทำงานที่กรุงเทพฯ และมีย้ายเข้ามาจากอำเภอบันนังสตา 2 คน ซึ่งมีเหตุการณ์รุนแรงไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ลูกหลานจึงย้ายมาอยู่กับลูก หลาน บ้านท่าเนียบ หมู่ที่ 7 ตำบลลำพะยา ย้ายออกไป 4 คน ไปทำกิจการรับเหมาก่อสร้างที่จังหวัดตรัง

อำเภอรามัน ในพื้นที่ตำบลกาบูบอง ตำบลท่าธง และตำบลป้อมัง มีการอพยพย้ายออกของไทยพุทธรวม 93 คน จากบ้านจาร์จาดอง หมู่ที่ 2 ตำบลท่าธง ย้ายออกไปทำสวน ตัดยาง ที่อำเภอยะหา อำเภอเมืองยะลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาทวี บ้านเกาะ หมู่ที่ 5 ตำบลท่าธง 43 คน ย้ายไปอำเภอสะบ้าย้อย ไปอำเภอหาดใหญ่ โดยไปทำงานรับจ้าง เพราะไม่กล้าทำงานในพื้นที่ใกล้บ้านเพราะกลัว จึงไปทำงานนอกพื้นที่

อำเภอยะหา ในพื้นที่ตำบลยะหา ตำบลบาโงยสิเน ตำบลตาชี มีการอพยพย้ายคนอิสานที่มาทำงานตั้งถิ่นฐานในพื้นที่อำเภอยะหา ประมาณ 20 ครัวเรือน ออกไปจากพื้นที่ป่าเขาอยู่ในเขตชุมชนบางส่วนได้เดินทางกลับภูมิลำเนาเดิม คนเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจาก จังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม โดยมาประกอบอาชีพรับจ้างต่างป่า เป็นแรงงานรับจ้างทำสวนยางพารา หางของป่า

4.3 กรณีศึกษาการอพยพย้ายถิ่น

4.3.1 ตำบลตาเกาะ อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ข้อมูลจากศูนย์ราชการประจำตำบลตาเกาะ ระบุว่าตำบลตาเกาะมีพื้นที่ประมาณ 7,325 ไร่ มี 4 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเชียรยา หมู่ที่ 2 บ้านตาเกาะ หมู่ที่ 3 บ้านฝาง และหมู่ที่ 4 บ้านกุหมัง มีประชากรรวม 2,537 คน 456 หลังคาเรือน เป็นชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกันทั้งพุทธและมุสลิม ปัจจุบันก็ยังอยู่ร่วมกัน ไม่ได้แยกกันอยู่ และมีการไปมาหาสู่กัน อาชีพหลักคือการทำนา และเป็นแรงงานรับจ้างในโรงงาน และในอำเภอเมืองปัตตานี เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบการทำนาได้ลดลงไปเรื่อยๆ ทำนาเฉพาะที่นาใกล้บ้าน โดยแบ่งสามคือ คนทำได้สามส่วน เจ้าของที่นาได้หนึ่งส่วน การไปประกอบอาชีพรับจ้างในเมือง ขายของตลาดนัด มีความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง ที่ดินในหมู่บ้านเป็นดินเปรี้ยวไม่เหมาะต่อการทำเกษตร

ตั้งแต่ปี 2547 ถึงพฤษภาคม 2550 มีชาวบ้านในตำบลตาเกาะถูกยิงเสียชีวิตไปแล้วรวม 28 ราย รวมทั้งอิหม่ามของมัสยิดหมู่ที่ 4 บ้านกุหมังก็ถูกยิงเสียชีวิตไปเมื่อปี 2548 และเมื่อเดือนสิงหาคม 2549 เวลาประมาณ 19.45 น. ได้เกิดเหตุคนร้ายยิงกราดบ้านชาวไทยพุทธที่บ้านโคกตลาด หมู่ที่ 2 ตำบลตาเกาะ ซึ่งชุมชนแห่งนี้มีชาวไทยพุทธตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกับชุมชนไทยมุสลิมมาประมาณ 200 ปี อาชีพหลักคือการทำนา มีการตั้งบ้านเรือนปะปนอยู่ใกล้กัน มีการไปมาหาสู่กันมาตลอด เมื่อเกิดเหตุการณ์ปล้นปืนเดือนมกราคม 2547 ทำให้ชุมชนไทยพุทธที่มีอยู่ 10 หลังคาเรือนย้ายออกไปเข้าบ้านอยู่ในเมือง 7 หลังคาเรือน เหลืออยู่อีก 3 หลังคาเรือนที่ยังอยู่ในชุมชนเป็นที่ตั้งของโรงเรียนชุมชนบ้านตาเกาะ เป็นนักเรียนมุสลิมทั้งหมด เพราะคนไทยพุทธส่งลูกไปเรียนในเมือง ข้อเสนอของผู้นำท้องถิ่นในการแก้ปัญหาการอพยพย้ายถิ่นในพื้นที่ตำบลตาเกาะคือ การรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ เพราะชาวบ้านทั้งพุทธ-มุสลิม ไม่มั่นใจด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รัฐบาลและทางราชการต้องเพิ่มความเข้มข้น เอาจริง เอาจังในการปราบปรามผู้กระทำผิดอย่างตรงไป ตรงมา

4.3.2 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองนราธิวาส

ชุมชนยะกัง 2 เขตเทศบาลเมืองนราธิวาส จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครสาธารณสุขชุมชน เมื่อเดือนมิถุนายน 2550 พบว่า ในชุมชนไม่มีคนอพยพออกหรือเข้าด้วยเหตุผลเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดเท่าที่ผ่าน ถึงแม้ว่าที่อื่นๆอาจเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรง แต่ในชุมชนยังไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น แม้แต่ครั้งเดียว มีกลุ่มกรรมการชุมชนและกรรมการมัสยิดที่คอยดูแลชุมชน จำนวนประชากรในชุมชนมีประมาณ 2,000 คน 230 ครัวเรือน ชาวชนส่วนใหญ่ นอกจากรับหนังสือแล้วก็รับจ้างทำงาน อาชีพหลักของคนในชุมชนส่วนใหญ่รับจ้างทั่วไป หลายครัวเรือนทำขนมแต่ก็เป็นของตัวเองและมีเพื่อนบ้านเป็นลูกจ้าง ส่วนผ้าบาติกก็มีเพียงแค่หนึ่งครัวเรือน

ชุมชนกำปงตาโก๊ะ ชุมชนกูแบบาเตาะ ชุมชนจือปอ ชุมชนฮูยตันหยง ชุมชนบูรณะ

เขตเทศบาลเมืองนราธิวาส จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเมื่อเดือนมิถุนายน 2550 พบว่า ชุมชนทั้งห้าชุมชนนี้ได้แยกตัวออกมาจากชุมชนกำปงตาโก๊ะเพื่อเกิดการบริหารจัดการได้ง่ายและกระจายทั้งห้าชุมชนได้อย่างทั่วถึง เพราะตั้งอยู่ในละแวกเดียวกัน ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เป็นคนพื้นเพเดิมจากชุมชนกำปงตาโก๊ะ ประชากรทั้งห้าชุมชนมีประมาณ 4,000 คน 600 ครัวเรือน คนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป เช่น มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ทำประมง แรงงานในโรงงานทำขนม มีรับราชการเป็นส่วนน้อย

ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบขึ้น ในเขตชุมชนยังไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ยังสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติไม่ได้แตกต่างอะไรมากกับเมื่อก่อนเกิดเหตุการณ์ ชูศรีรักษาความปลอดภัยในชุมชนก็ไม่มี คนอพยพย้ายออกจากชุมชน ไปอยู่ที่อื่น ไม่มีเลย จะมีก็ย้ายไปเรียนหนังสือและทำงานเท่านั้นเอง สิ่งทีกลับก็คือกลัวคนอื่น คนภายนอกเข้ามาก่อเหตุในชุมชน แต่ปัจจุบันยังไม่มีกรณีดังกล่าว

ชุมชนสมัยอาณาจักร เขตเทศบาลเมืองนราธิวาส จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนเมื่อเดือนมิถุนายน 2550 พบว่าในชุมชนไม่มีคนอพยพเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดแต่อพยพเพราะถูกไล่ที่ จากเจ้าของบริษัทเอกชนที่เป็นเจ้าของที่ดินประมาณ 30 หลังคาเรือน แต่ก่อนชาวบ้านเช่าที่ดินปลูกบ้านทางเจ้าของขอที่ดินเพื่อทำธุรกิจ ชาวบ้านก็จำยอมย้ายไปอยู่แถวอื่น ส่วนใหญ่ก็ย้ายอยู่ในเขตเมือง ในชุมชนไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ไม่มีชูศรีรักษาความปลอดภัย จะมีเพียงเจ้าหน้าที่ลาดตระเวนอยู่ทั่วไปทั่วไป

4.3.3 ชุมชนในเขตเทศบาลนครยะลา

ภาพรวมการอพยพย้ายถิ่น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลนครยะลา เมื่อเดือนกรกฎาคม 2550 พบว่าได้มีการสำรวจข้อมูลประชากรในเขตเทศบาลว่า มีประชากรที่อยู่จริงเท่าไร ย้ายไปจำนวนเท่าไร เป็นข้อมูลทั่วไป มีคนที่ย้ายไปที่อื่นจริงแต่จำนวนไม่มาก ในเขตเทศบาลนั้นมีคนย้ายถิ่นเข้าๆ-ออกๆอยู่เป็นระยะๆ เนื่องจากเขตเมืองมีสถาบันการศึกษามาก รวมทั้งอาจจะมีการย้ายของข้าราชการ หรือการไปหาแหล่งงานอื่นที่ทำธุรกิจดีกว่า เพราะขณะนี้ในพื้นที่ไม่มีงานทำ และมีความเสี่ยงมากขึ้น คาดว่าจำนวนไม่มากเหมือนที่เป็นข่าวทางสื่อมวลชน และคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยน้อยกว่ากับคนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ซึ่งจะมีความเสี่ยงในการเดินทางทำงาน

ในเขตเทศบาลนครยะลา ทุกวันนี้การสัญจรบนท้องถนนบางตาไปมาก จากที่เคยคึกคักตอนนี้เงียบเหงาไม่ค่อยมีคนออกมา ตอนกลางคืนปิดบ้านสนิทอยู่แต่ในบ้าน ในเขตเทศบาลก็พยายามสร้างความสมัครสมานสามัคคี การร่วมทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน

ชุมชนห้าแยกกำแพงบังไย เขตเทศบาลนครยะลา ได้สัมภาษณ์กรรมการชุมชน เมื่อเดือนมิถุนายน 2550 พบว่าได้อาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่เด็ก คนเฒ่าคนแก่เป็นคนดั้งเดิมที่ชุมชนห้าแยก กรณีคนในพื้นที่อพยพย้ายถิ่นนั้นไม่มี ก็มีคนย้ายมาอยู่บ้านเช่าแต่อยู่ได้ 4-5 เดือนก็ย้ายออก ในชุมชนเป็นคนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ พุทธก็มีแต่ไม่มาก

ชุมชนหลังวัดเมืองยะลา ได้สัมภาษณ์กรรมการชุมชน เมื่อเดือนมิถุนายน 2550 พบว่าสภาพทั่วไปในเขตชุมชนมี 14 ซอย ในแต่ละซอยก็มีคณะกรรมการชุมชนอยู่ที่คอยเป็นกระบอกเสียงและดูแลชุมชนของของตนเอง มีประชากรทั้งหมด 300 ครัวเรือน ประมาณ 1,200 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปค้าขายและบางส่วนรับราชการ ส่วนอาชีพเกษตรกรนั้นไม่มี ชุมชนหลังวัดเมืองยะลาได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแอโรบิก กลุ่มสตรี และกลุ่มกองทุนเงินล้าน คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นไทยพุทธร้อยละ 90 มุสลิมร้อยละ 10 คนในชุมชนประมาณร้อยละ 40 ว่างาน โดยกลุ่มแม่บ้าน เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบชาวบ้านมีความเสี่ยงในการดำรงชีวิตสูงขึ้น ปัญหาที่เจอในชุมชนก็มีคนตกงาน ร้านคอมพิวเตอร์เกมส์ที่ทำให้เด็กในชุมชนไปมั่วสุม ร้านคาราโอเกะ สำหรับการอพยพย้ายถิ่นในชุมชนหลังวัดเมืองยะลา ไม่มีคนในพื้นที่อพยพไปอยู่ที่อื่นเพราะส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่มีบ้านเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ย้ายไปก็ไม่รู้จะไปไหน ต้อง

เริ่มใหม่หมด ขณะนี้มีคนนอกพื้นที่มาเช่าบ้านอยู่อาศัย เป็นแรงงาน โรงงานพอนายเล็กจ่างก็ย้ายไปส่วนใหญ่ เป็นคนอีสาน

ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลาที่บาดเจ็บจากเหตุการณ์ความไม่สงบ จากการเยี่ยมชม สัมภาษณ์ชาวบ้าน ได้ข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้

กรณีที่ 1 เป็นสตรี อาศัยอยู่ที่ หมู่ที่ 9 ถ.ผังเมือง ต.สะเตงนอก จ.ยะลา เดิมเป็นคน นครศรีธรรมราช มาแต่งงานกับคนยะลา และเข้าอยู่ที่นี้ประมาณ 30 ปี มีบุตร ทั้งหมดสามคน ประกอบอาชีพ ทำธุรกิจขายตรง เช่น อาหารเสริม เครื่องสำอางเกี่ยวกับความสวยความงาม ชุมชนที่อาศัยอยู่เป็นไทยพุทธ ทั้งหมด ในชุมชนไม่มีคนอพยพ และไม่มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นในชุมชน คนในชุมชนจะช่วยกันดูแลกันเอง

กรณีที่ 2 เป็นสตรีอาศัยอยู่ที่ตำบลหน้าถ้ำ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ปัจจุบันย้ายไปอยู่ที่อำเภอ ป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นผู้ประสบเหตุการณ์โดนระเบิดบริเวณผังเมือง 4 เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 และได้อพยพย้ายออกไปอยู่ที่อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 เหตุผลที่ย้ายทั้ง ครอบครัวนั้น เพื่อความปลอดภัย แต่ญาติๆยังอยู่ที่ยะลา ไม่มีใครย้ายไปไหน ย้ายไปเฉพาะครอบครัวผู้ ประสบเหตุ ไปประกอบธุรกิจร้านค้าเอกสารและล้างรูปที่จังหวัดพัทลุง ต้องเริ่มต้นใหม่หมด รวมทั้งบ้านอยู่ อาศัย สังคม ถ้าเหตุการณ์ยุติลงก็ต้องดูแลไปว่าจะย้ายกลับมาที่ยะลาหรือไม่

กรณีที่ 3 เป็นสตรีอาศัยอยู่ที่ถนนรวมมิตร เขตเทศบาลนครยะลา เดิมเป็นคนอำเภอหาดใหญ่ ย้ายมาอยู่ที่ยะลาเพราะแต่งงานกับคนยะลา มาอาศัยอยู่มา 20 ปี ประกอบอาชีพขายข้าวแกง ขณะนี้ครอบครัว ก็ไม่ได้ย้ายไปไหนยังอยู่ที่ยะลา เพราะเป็นภุมิลาเนาของสามี ในชุมชนที่อยู่ปัจจุบันมีคนย้ายไปสองครัวเรือน สมาชิก 8 คน เดิมเป็นคนอำเภอหาดใหญ่ ย้ายไปจังหวัดพัทลุง เป็นเพื่อนบ้านกัน ที่ย้ายไปทั้งสองครอบครัวนี้ เพราะประสบเหตุการณ์โดนระเบิด จึงย้ายไปหมดทั้งครอบครัวเพื่อความปลอดภัย

กรณีที่ 4 เป็นชาย อาศัยอยู่ที่ถนนอาคารสงเคราะห์ ตำบลสะเตง เขตเทศบาลนครยะลา เป็นคนยะลาทั้งครอบครัว มีอาชีพช่างเหล็ก ช่วงเกิดเหตุการณ์ถูกทำร้าย มีชายหนุ่มอายุประมาณ 25 ปี จำนวน 4 คนเดินเข้ามาในร้านและเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีใครอยู่ในร้าน ชายหนุ่มกลุ่มนั้นใช้มีดทาบหัวจนสลบไป รักษาตัวอยู่ประมาณสองเดือน ตอนนี้ก็ยังไม่รู้สึกเจ็บทำงานหนักๆไม่ได้ ในชุมชนมีเหตุการณ์เกิดขึ้นสองครั้ง เป็นชุมชนที่อยู่ร่วมกันทั้งมุสลิมและพุทธ และมีความสัมพันธ์ที่ดีอยู่ คนในชุมชนก็มีการย้ายออกไปอยู่ที่อื่น คือ แม่ผมกับหลานที่ย้ายไปอยู่สุราษฎร์ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ถูกทำร้าย ส่วนครอบครัวอื่นนั้นไม่เห็นใครย้าย ไปไหน ตั้งใจจะอยู่ต่อกับพ่อ ไม่ย้ายไปไหน อยู่ที่นี่ดีแล้ว หวังว่าเหตุการณ์คงดีขึ้นในอนาคต

4.3.4 ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองปัตตานี

ชุมชนจือแรบาดู จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนแจ้งว่า เดิมเป็นคนที่นี่ตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ในพื้นที่ไม่มีคนอพยพย้ายถิ่น ส่วนเหตุการณ์นั้นก็ยอมรับว่าเกิดในเขตพื้นที่ตัวเองบ่อยครั้งแต่บุคคลที่ถูกทำร้ายไม่ใช่คนในชุมชน เป็นคนจากชุมชนอื่น ในตอนกลางคืนจะมีกลุ่มชาวบ้านที่คอยดูแลความสงบในชุมชน คนในชุมชนส่วนใหญ่ก็มีอาชีพรับจ้างทั่วไป บ้างก็รับราชการ

ชุมชนจะบังคิอ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านในชุมชนแจ้งว่า เป็นคนดั้งเดิมในชุมชน ในชุมชนไม่มีคนอพยพเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น มีแต่ย้ายออกไปเรียนหนังสือ หรือไปทำงาน คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ความเป็นอยู่ก็อยู่อย่างปกติเพียงแต่ต้องระมัดระวังตัวมากขึ้น ไม่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นในชุมชนเลย

4.4 การประเมินสถานการณ์ในพื้นที่

การประเมินสถานการณ์ในพื้นที่โดยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่รวม 160 คนใน 27 ตำบล 9 อำเภอ รวม 10 ประเด็นสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถลดอิทธิพล และการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบในหมู่บ้านได้ รวมทั้งยังไม่เชื่อมั่นต่อมาตรการเจ้าหน้าที่รัฐในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน ชาวบ้านกลัวกลุ่มก่อความไม่สงบมากขึ้น แต่ก็ไม่เห็นด้วยกว่าครั้งว่าพื้นที่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงได้ขยายตัวออกไป ขณะเดียวกันก็เห็นว่าชาวบ้านทั้งพุทธและมุสลิม สามารถปฏิบัติศาสนกิจ ศึกษาวีถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของตนเองได้ ต้องการร่วมสร้างสันติสุข และอยากให้โรงเรียนของรัฐเปิดการเรียน การสอนตามปกติ แม้ว่าจะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ก็ตาม และผลกระทบที่สำคัญจากเหตุการณ์ความไม่สงบคือการประกอบอาชีพ ปากท้องของชาวบ้านมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตยางพาราตกลงประมาณ ร้อยละ 30 เพราะต้องไปตัดยางตอนสว่าง ในเดือนกรกฎาคม ทุเรียนเริ่มออก สิงหาคม – กันยายน ผลไม้ลองกองออกสู่ตลาด ปีนี้ผลผลิตมีมากขึ้นแต่ ไม่มีพ่อค้ามารับซื้อ ราคาตก สถานการณ์จะแย่กว่าปีก่อนๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไม่แน่ใจ และเห็นว่ายังไม่ดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 58.2 ส่วนที่เห็นว่าดีขึ้นคิดเป็นร้อยละ 40 ไม่ตอบ ร้อยละ 1.9 ตามตารางที่ 14

ตารางที่ 18

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหมู่บ้านของท่านดีขึ้น

ความเห็น	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	3	1.9
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	14	8.8
ไม่เห็นด้วย	35	21.8
ไม่แน่ใจ	44	27.5
เห็นด้วย	32	20.0
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	32	20.0
รวม	160	100.0

4.4.2 การลดอิทธิพลและการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบในหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านไม่แน่ใจว่าทางราชการสามารถลดอิทธิพล และการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 52.6 ส่วนที่เห็นว่าทางราชการสามารถลดอิทธิพลและการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบได้ คิดเป็นร้อยละ 44.4 ไม่ตอบร้อยละ 3 ตามตารางที่ 15

ตารางที่ 19

ในหมู่บ้านของท่านเจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถลดอิทธิพลและการเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อความไม่สงบ

ความเห็น	จำนวน(คน)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่ตอบ	5	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	10	6.3
ไม่เห็นด้วย	19	11.9
ไม่แน่ใจ	55	34.4
เห็นด้วย	58	36.3
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	13	8.1
รวม	160	100.0

4.4.3 ความเชื่อมั่นต่อการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รัฐ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านยังไม่เชื่อมั่นต่อการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 54.4 ส่วนที่มีความเชื่อมั่น คิดเป็นร้อยละ 43.1 ไม่ตอบร้อยละ 2.5 ตามตารางที่ 16

ตารางที่ 20

ชาวบ้านในหมู่บ้านของท่านเชื่อมั่นในการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่รัฐ

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	4	2.5
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	8	5.0
ไม่เห็นด้วย	12	7.5
ไม่แน่ใจ	67	41.9
เห็นด้วย	45	28.1
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	24	15.0
รวม	160	100.0

4.4.4 การปฏิบัติศาสนกิจและรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมมลายูมุสลิม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ไม่แน่ใจว่าชาวบ้านสามารถปฏิบัติศาสนกิจและรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมมลายูมุสลิม คิดเป็นร้อยละ 17.6 ส่วนที่เห็นด้วยว่าชาวบ้านปฏิบัติศาสนกิจและรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมมลายูมุสลิมได้ คิดเป็นร้อยละ 74.4 ไม่ตอบร้อยละ 8 ในขณะที่ไม่แน่ใจว่าชาวพุทธสามารถปฏิบัติศาสนกิจ และรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 23.2 ส่วนที่เห็นว่าชาวพุทธสามารถปฏิบัติศาสนกิจ และรักษาวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 49.9 ไม่ตอบร้อยละ 26.9 เพราะเป็นมุสลิมตามตารางที่ 17 และตารางที่ 18

ตารางที่ 21

ชาวมุสลิม สามารถปฏิบัติศาสนกิจและรักษาวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมมลายูมุสลิมได้เต็มที่

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	13	8
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.3
ไม่เห็นด้วย	6	3.8
ไม่แน่ใจ	20	12.5
เห็นด้วย	59	36.9
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	60	37.5
รวม	160	100.0

ตารางที่ 22

ชาวพุทธสามารถปฏิบัติศาสนกิจและรักษาวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรมได้เต็มที่

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	43	26.9
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.3
ไม่เห็นด้วย	8	5.0
ไม่แน่ใจ	27	16.9
เห็นด้วย	49	30.6
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	31	19.3
รวม	160	100.0

4.4.5 ความรู้สึกร่วมในการที่จะร่วมกันสร้างสันติสุขให้กลับคืนมา ร้อยละ 80 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยอย่างยิ่งในการร่วมกันสร้างสันติสุข ไม่แน่ใจ ร้อยละ 14.4 และไม่ตอบ ร้อยละ 5.6 ตามตารางที่ 19

ตารางที่ 23

ชาวบ้านมีความรู้สึกร่วมในการที่จะร่วมกันสร้างสันติสุขให้กลับคืนมา

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	9	5.6
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	.6
ไม่เห็นด้วย	3	1.9
ไม่แน่ใจ	19	11.9
เห็นด้วย	39	24.4
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	89	55.6
รวม	160	100.0

4.4.6 ชาวบ้านกลัวเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 10 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยว่าชาวบ้านกลัวเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 18.1 และไม่ตอบ ร้อยละ 72.5 ตามตารางที่ 20

ตารางที่ 24

ชาวบ้านกลัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	116	72.5
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	3.8
ไม่เห็นด้วย	8	5.0
ไม่แน่ใจ	15	9.3
เห็นด้วย	10	6.3
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	3.1
รวม	160	100.0

4.4.7 ชาวบ้านต้องการให้โรงเรียนของรัฐเปิดเรียนตามปกติ แม้จะมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่ ร้อยละ 86.3 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วยว่าชาวบ้านต้องการให้โรงเรียนของรัฐเปิดเรียนตามปกติ แม้จะมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.1 และไม่ตอบ ร้อยละ 5.6 ตามตารางที่ 21

ตารางที่ 25

ชาวบ้านต้องการให้โรงเรียนของรัฐเปิดเรียนตามปกติ แม้จะมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นในพื้นที่

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ตอบ	9	5.6
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	.6
ไม่เห็นด้วย	5	3.1
ไม่แน่ใจ	7	4.4
เห็นด้วย	40	25.0
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	98	61.3
รวม	160	100.0

4.4.8 กลุ่มก่อความไม่สงบทำให้ชาวบ้านกลัวมากขึ้น ร้อยละ 67.4 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 10.1 และไม่ตอบ ร้อยละ 8.8 ตามตารางที่ 22

ตารางที่ 26

กลุ่มก่อความไม่สงบทำให้ชาวบ้าน หวาดกลัวมากขึ้น

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	14	8.8
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	3.8
ไม่เห็นด้วย	10	6.3
ไม่แน่ใจ	22	13.8
เห็นด้วย	39	24.4
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	69	43
รวม	160	100.0

4.4.9 ในหมู่บ้านพื้นที่ที่เกิดเหตุความรุนแรงขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ร้อยละ 30 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 61.2 และไม่ตอบ ร้อยละ 8.8 ตามตารางที่ 23

ตารางที่ 27

ในหมู่บ้านของท่าน พื้นที่ที่เกิดเหตุความรุนแรงขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	14	8.8
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	16	10.0
ไม่เห็นด้วย	47	29.3
ไม่แน่ใจ	35	21.9
เห็นด้วย	33	20.6
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	15	9.4
รวม	160	100.0

4.4.10 เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและปากท้องของชาวบ้านมากที่สุด ร้อยละ 74.3 ของผู้ตอบซึ่งเป็นกำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 18.2 และไม่ตอบ ร้อยละ 7.5 ตามตารางที่ 24

ตารางที่ 28

เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและปากท้องของชาวบ้านมากที่สุด

ความเห็น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ตอบ	12	7.5
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	3.1
ไม่เห็นด้วย	14	8.8
ไม่แน่ใจ	10	6.3
เห็นด้วย	51	31.8
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	68	42.5
รวม	160	100.0

5. ข้อเสนอแนะในการแก้ไข

ข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีดังต่อไปนี้

5.1 การแก้ไขปัญหาการอพยพย้ายถิ่น

5.1.1 ต้องมีการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอพยพย้ายถิ่นที่ถูกต้อง เพราะข่าวประชาชนอพยพย้ายถิ่นกันเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกัน ระแวงกันในสังคม และในข้อเท็จจริงชุมชนไทยพุทธและไทยมุสลิมในพื้นที่ยังอยู่ร่วมกันได้ และมีการไปมาหาสู่กันอยู่

5.1.2 ชุมชนทั้งพุทธและมุสลิมไม่มั่นใจด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่รัฐต้องเพิ่มความเข้มข้น เอาจริง เอาจังในการปราบปรามผู้กระทำความผิดอย่างตรงไปตรงมา

5.1.3 ให้เจ้าหน้าที่รัฐไปพบปะ เยี่ยมเยือน ตามทุกข์สุขของประชาชน เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นในการทำงานของรัฐเหมือนเดิม

5.2 การรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

5.2.1 เจ้าหน้าที่ต้องทำงานด้วยความมั่นใจ และไม่ควรผลัดเปลี่ยนกำลังกันบ่อย เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องทำงานโดยยึดหลักมวลชน เข้าถึงประชาชนให้มาก

5.2.2 ทำการปราบปรามกลุ่มก่อความรุนแรงตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด ขณะนี้ประชาชนไม่แน่ใจในมาตรการปราบปราม มาตรการรักษาความสงบของทางราชการ เมื่อเกิดเหตุการณ์แต่ละครั้งต้องติดตามคดีให้ถึงที่สุด และจับกุมผู้ร้ายให้ได้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน และลดข่าวลือการก่อเหตุร้ายเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งอย่าด่วนสรุปว่าเหตุการณ์ต่างๆเป็นการกระทำของผู้ก่อการร้ายหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

5.2.3 เหตุการณ์ต่างๆมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น ส่วนราชการต่างๆต้องร่วมมือกันทั้งทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐทุกฝ่าย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำศาสนา นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ต้องยอมรับความจริงเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และร่วมมือกันแก้ไข

5.2.4 ใช้งานคณะวะฮีย์เป็นสื่อกลางแก่กลุ่มวัยรุ่นเข้าไปร่วมปฏิบัติในทางศาสนา

5.2.5 อยากให้มีการพูดคุยกับกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มสตรีเพราะหญิงมีบทบาทสำคัญมาก

5.2.6 อยากให้ส่วนราชการส่งเสริมอาชีพแก่ชาวบ้านตามที่ชาวบ้านต้องการ